

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din, Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 82.

Sobota 5. oktobra 1929.

Leto IV.

Za mir in proti reakciji.

V centralnih evropskih državah, Avstriji, Madžarski in Nemčiji, živi še mnogo starega duha iz predvojne dobe. Mogočni generali, ugledni uradniki, ki so nekdanje gospodarili v mogočnih državah, pa so potem izgubili vojno, ne morejo pozabiti na svoje slavne in boljše dni. Ti so v bistvu iniciatorji nacionalnošovinističnega gibanja v Avstriji, v Nemčiji in na Madžarskem. Ustanovili so razne »patriotične« organizacije z geslom, da hočejo narode osvoboditi in jim pripomoči k prejšnji veličini in k prejšnjemu vplivu. Z javnimi in tajnimi organizacijami delajo, pa oborožujejo se obenem, prireajo atentate ter groze z nasilstvi, pobijajo predstavnike demokracije. Avstrijo so spravili že tik pred meščansko vojno in le tresnemu in resnemu odporu s strani delavstva in pametnih meščanskih političnih krogov se utegne akutna kriza preboleti brez neželjenih posledic.

Nedvomno je, da je namen teh organizacij, porušiti mir, odvračati mirovne dogovore in zopet upostaviti nekdanja carstva, kar pa je z ozirom na narodno individualizacijo v Evropi danes nemogoče.

Zrušenje habsburške dinastije je bilo bistvo naših nacionalnih revolucij; zato je tudi v mirovni pogodbi izrečeno, da se Habsburgovci ne smejo vrniti več na prestol ne v Avstriji in ne na Madžarskem. Interes, da to določbo mirovne pogodbe branijo, imajo vse nove države, ki so si po vojni pridobili nacionalno svobodo in demokracijo.

O tem vprašanju pravi dr. Topalović v svojem članku v »Radniških Novinah«: »Koliko nevarnosti pomeni za nove države in njih nacionalno svobodo politika restavracije nemških in avstrijskih reakcionarcev, se lahko sodi po postopanju imperijalizma napram reakcionarcem. Dunajska »Arbeiter-Zeitung« je objavila tajne arhive »Heimwehra«. Iz teh arhivov se jasno vidi, da avstrijske in madžarske nacionaliste oborožujejo iz Italije ter da je napad na našo državo eden ciljev njih politike. Italijanski imperijalizem stremi povsem jasno, da enako, kakor izkorišča v Bolgariji macedonsko gibanje in od tam pritiska na Jugoslavijo, ustvari tudi na severu naše države močno

Avstro-Ogrsko, ki bi podprla napad na jugoslovansko nacionalno edinstvo.

Zaradi tega je to, kar se dogaja v Avstriji, največjega življenjskega interesa tudi za našo narodno bodočnost.

To reakcionarno gibanje podpirajo industrijski magnati raznih držav, kar potrjuje mnenje, da je stvar res skrajno reakcionarne naravi.

V novih državah je prišel do vpliva narod, delavstvo, socialistične organizacije, fevdalci so pa izgubili prejšnji vpliv. V državah se tudi vodi politika, ki bolj računa z interesi celotnega naroda. Isto bi se bilo zgodilo na Madžarskem, da ni boljševiški puč na žalost izročil države s pomočjo rumunske vojske starim reakcionarim fevdalcem. V Nemčiji in Avstriji se kaj takega ni zgodilo, ker je socialistično delavstvo s svojim vplivom vodilo takrat napram inozemstvu politiko pomirjenja v zmislu mirovnih pogojev, ki bi jim tudi ne bilo mogoče z uspehom ugovarjati. Vztrajna politika socialističnega delavstva za mir in socialni napredek je postala industrijem seveda zoprna; zato so se postavili na stran starih reakcionarcev ter jim dajo na razpolago velika denarna sredstva, da se oborožujejo, da vrše atentate ter da nasilno vplivajo na zakone, dajo.

Nemčija in Avstrija sta po mirovni pogodbi razoroženi. Državna oblast bi se težko ubranila pučev. Iz tega razloga so se morali tudi nosilci nove dobe zami oborožiti, da se branijo, če bi jih reakcionarni pučisti napadli. Prav isto je v Nemčiji. In ravno to obojestransko oboroženje je dovedlo v Avstriji tik pred meščansko vojno.

Avstrijska socialistična stranka je za obojestransko razorožitev in razpustitev vseh vojnih organizacij. Toda razpusta in oddaje svojega orožja ne mara prej, preden se stori isto s »Heimwehrom«.

Obojestranska razorožitev je največjega pomena za svetovni mir. Ko se to zgodi, bodo politiki naroda kmalu pokopali tudi vsoto staro gardo Habsburgovcev in Hohenzollercev ter ovenčali svoje delo s praviim trajnim mirom.

Dr. Stresemann umrl.

Nemčija je s smrtjo dr. Stresemanna izgubila enega svojih najodličnejših diplomatov.

Iz Berlina poročajo, da je 3. oktobra ob pol šestih zjutraj preminul nemški zunanji minister dr. Stresemann Gustav. Zadela ga je kap. Notranje ministrstvo je takoj odredilo, da imajo vsa javna poslopja v celi državi izobesiti črne zastave. Za isti dan sklicana seja državnega zbora bo izvršila samo komemoracijo za umrlim. Spominski govor bo

imel dr. Loebe. Stresemann je bil rojen 1878 kot sin berlinskega gostilničarja. Skozi zadnjih pet let je vodil usodo Nemčije na vseh mednarodnih konferencah zelo srečno in se ima po veliki večini njemu zahvaliti, da uživa država med svetom ugled in enakopravnost. Bil je ena izmed prvih evropskih osebnosti.

Svetovna zveza delavskih strokovnih organizacij.

V mednarodnem delavskem strokovnem časopisu se že nekaj časa razpravlja o osnovanju svetovne zveze delavskih strokovnih organizacij. Razpravo je uvedel predsednik ameriških strokovnih organizacij. Ta zveza naj bi združevala vse strokovne organizacije, ki so pridružene amsterdamski strokovni internacionali, z ameriškimi strokovnimi organizaci-

jami in to na podlagi avtonomije in enakopravnosti za obe strani. Ta svetovna zveza naj bi bila nekaka vrhovna organizacija, ki bi bila nad vsemi formi strokovnih organizacij.

Ameriške delavske strokovne organizacije so še po vojni pripadale internacionali, ko se je obnovila, toda so pozneje izstopile kmalu iz nje, ker so mislile, da se bo to gibanje

boljše viziralo. Od takrat med amsterdamsko internacionalo in forumom ameriških strokovnih organizacij ni bilo organizacijske zveze. Nekateri ameriške strokovne organizacije pripadajo svojim strokovnim internacionalam, ki so priključene amsterdamski strokovni internacionali, ali razen teh postranskih zvez drugih sedaj ni čeprav je amsterdamska internacionala ponovno povdarila, da smatra vpostavitve zvez med delavstvom Evrope in Amerike za svojo veliko nalogo.

V diskuziji o tem problemu povdarjajo v Ameriki veliko razliko, ki obstoja med evropskim in ameriškim strokovnim gibanjem, kakor tudi to, da je mogoče napraviti svetovno zvezo na podlagi polne enakopravnosti. Predvsem ameriški sindikati ne bi hoteli izpremeniti svoje bojne taktike, ker mislijo, da organizirani delavci posameznih dežel najbolje vedo, kako naj rešijo svoje probleme. Med drugimi strokovnimi organizacijami so priključene strokovnim internacionalam: rudarji, pomorci, čevljarji, graditelji strojev itd., ki v razpravi priznavajo, da so te ameriške strokovne organizacije imele mnogo koristi, ker so bile po svojih strokovnih internacionalah v stiku z Evropo.

Pa tudi v evropskem strokovnem tisku se v poslednjem času vedno bolj piše o vprašanju, kako bi se na-

pravile boljše organizacijske zveze z Ameriko ter se ob tej priliki povdarja, kako se je mednarodna strokovna zveza v Amsterdamu organizacijsko spojila z delavskim gibanjem v latinskih deželah Amerike. Ima sicer v tem pogledu težkoče in to zaradi stališča Amerikancev, ki so naklonjeni ustanovitvi ene zveze, toda bi radi, da se interesne sfere razdele tako, da bi pripadale mednarodni strokovni zvezi Evropa, Azija in Afrika, in ameriški federaciji dela obe, Severna in Južna Amerika ter ostale dežele. V zmislu tega naziranja bi morala internacionalna zveza strokovnih organizacij opustiti organizacijske zveze z latinskimi deželami v Ameriki, da bi bila v organizacijski zvezi s temi deželami šele potom ameriške federacije dela. Taki rešitvi se zlasti upira v razpravi podpredsednik Internacionalne strokovnih organizacij, tovarš Mertens, ki je odločno proti nameravanemu ustanavljanju več mednarodnih delavskih federacij; izreka se za absoluten intrnacionalizem tmbolj, ker je na kapitalistični strani že ustanovljen.

Kljub tem težkočam je vprašanje zbližanja evropskega in ameriškega delavskega strokovnega gibanja že prekoračilo mrtvo točko, in kar je pri tem najvažnejše: v sami Ameriki se o tem že vrlo iskreno razpravlja, kar je jako velikega pomena.

Po »Radniških Novinah«.

„Revolucija“ Heimwehrov izostala.

Schoberjeva nezaslužena zasluga.

29. september je ostal miren in tisti, ki so pričakovali karkoli, niso prišli na svoj račun.

Heimwehrovci so imeli svoje štiri napovedane shode na raznih krajih širše dunajske okolice in mora se reči, da so silno klaverno izpadli. Saj sami meščanski časopisi poročajo, da je bil shod v Stockerau-u največji, na katerem je bilo devet tisoč ljudi. In s tako »maso« bi naj bili Dunaj zavzeli?

Ostalim trem shodom pa sploh niso fašisti pripisovali nobenega pomena, kajti v Stockerau-u so bili navzoči vsi generali. Tega shoda se je udeležil tudi nižjeavstrijski deželni glavar dr. Buresch, ki se je proglasil za največjega prijatelja Heimwehrov.

Govoril je tudi dr. Steidle, ki je zopet potrdil, da je najstrupenejši provokator delavskega razreda, kar jih sploh meščanski krogi premorejo. Med drugim je rekel, da ostanejo Heimwehri za enkrat na legalni bazi, toda za slučaj, da se ne bi večini v parlamentu posrečilo ustavno reformo do pičice izvesti, kakor jo za-

htevajo Heimwehri, tedaj da bodo znali tudi drugače. To je največji nezmisel. Ustavo se more spremeniti z dvetretjinsko večino. Ta pa znaša 110 od 165 mandatov. Meščanske stranke pa premorejo samo 94 glasov in jim manjka tedaj 16. Socialisti bi tedaj morali glasovati proti svoji volji iz bojazni do Heimwehra. Kje pa je potem legalnost, o kateri se toliko govori? Socialisti so imeli na Dunaju in po Avstrijskem 700 shodov, ki so bili povsod jako dobro obiskani, v mnogih krajih so se kmetje naravnost demonstrativno ter v presenetljivem številu odzvali socializmom.

Socialisti so zelo disciplinirani in jih ni mogoče z lepa sprovcirati in zato je ogromno število teh shodov končalo v najlepšem redu, le v Grazu in v Weizu pri Grazu, je prišlo do manjših prask. Pravijo, da je tudi Schoberjev aparat dobro funkcioniral. No, malo drag je bil ta špas; stal je samo 800.000 S, to je 6.400.000 Din. To bi bil g. Schober lahko prihranil.

Kraljevina Jugoslavija.

Ministrski svet je sprejel zakon, po katerem se uvaja državni naziv Kraljevina Jugoslavija in razdeljuje državo na devet banovin. Slovenija z ljubljansko in mariborsko oblastjo bo tvorila enotno Dravsko banovino,

Hrvaška Savsko, itd. Ukinejo se oblastne samouprave. Banska oblast bo reševala v svojem delokrogu mnogo poslov, ki so doslej bili pridržani centralni oblasti. O tem važnem zakonu bomo še pisali.

Kongres angleške delavske stranke.

Te dni se vrši 29. kongres angleške delavske stranke. Dne 30. septembra je bil kongres odprt v pričo okoli tisoč delegatov. Kongresu predseduje minister prometa Morison. V svojem govoru je naglasil predsednik, da so politični cilji delavske stranke v tem, da se ustvari

nova družba: socialistična republika. Nadalje je poudarjal, da je potrebno ozko sodelovanje in zveza med stranko in strokovnimi organizacijami, ki se ne morejo smatrati kot slabost nego moč delavske stranke. Glede na notranjo politično situacijo je rekel predsednik kongre-

**Vaši barvasti čevlji bodo kakor novi,
ako jih barvate z Brauns,**

Vilb'ra
barvo za usnje!

Tudi aktovke, kovčegi,
usnjati stoli itd. vse
izgleda kakor novo!

Doživite se v vseh drobenjeh ter
ingovinah z barvo in usnjem!

Tovarna barv
Viljem Brauns, Celje.

sa, da se ne sme pozabiti, da je delavska vlada, vlada manjšine in more zaradi tega nje delo napredovati le polagoma. Opozicijo, ki se je že prvi

dan pojavljala v vprašanju tekstilne industrije, vodi Maxton. Njegovi predlogi so pa bili odklonjeni.

Čudno poveljevanje.

»Slovenec poroča po potvorjeni statistiki, kako razpredena in obširna je komunistična mreža. Pripoveduje, »Slovenec« namreč, da imajo komunisti mnogo več političnega vpliva, kakor socialisti, ker imajo več sekcij, čeprav imajo manj članov. O komunistih je po »Slovenčevem« poročilu tudi znano, da izbirajo članstvo in ne sprejmejo tako hitro vsakega v svoje vrste.

Ne navajamo tega zaradi komunistov, ampak zato, ker to poroča »Slovenec«. Dejansko imajo komunisti političen vpliv v Rusiji, po drugih državah pa danes nimajo vpliva. In končno ne gre za vse to.

Mi se marveč spominjamo, ko čitamo v »Slovencu« tako poročilo, na pisavo tega lista ob žalostnih dogodkih v Trbovljah. Tudi takrat je ta list uganjal silno revolucionarno propagando, zato, da je dvignil število naročnikov v rudarskih revirjih. Druga stran te pisave pa je ta, da s takimi hvalospevi zakriva prave name-

ne klerikalizma, ki se še nikdar ni iskreno postavil za socialne pravice delavstva.

Da »Slovenec« zopet pogreva svojo nekdanjo taktiko, ima najbrže dva vzroka: slabo je zapisan v javnosti, to je en vzrok; drugi pa je, da bi rad zmanjšal ugled delavstva in njegovih organizacij. Misli namreč še vedno na — politiko, četudi le taktično. Prepričani smo pa, da njegova agentura delavstvu ne bo škodovala ne na ugledu in še manj na vplivu.

Pisava »Slovenca« torej nikakor ni primerna današnjim razmeram, ker zbujajo politične istinkte na eni strani, na drugi strani pa onemogoča resen stvaren odgovor na tako provokatorstvo. Nas seveda to prav nič ne razburja, ali hoteli smo registrirati taktiko tega lista, ki menja svoje barve še huje kakor kameleon. Isto tako smo uverjeni, da komunistom ta protekcija ne bo prav nič koristila in še manj njihovi ideji.

Dnevne novice.

Pogajanja med Anglijo in Rusijo za zamenjavo diplomatskih zastopstev med Anglijo in Rusijo so zaključena. Ugotovljeni so tudi pogoji za nadaljnja pogajanja in sklenitev pogodbe. Henderson je zlasti poudaril, da se mora preprečiti zloraba ruske propagande v Angliji. Rusija bo morala priznati tudi predvojne dolge.

»Argos«, oficijelna angleška trgovska družba, v katere prostorih je svojčas konservativna vlada dala izvršiti hišno preiskavo in jo zaprla,

radi česar so bili prekinjeni odnosi s sovjeti, je sedaj zopet začela poslovati. Kupila je na najpomembnejšem kraju v Londonu veliko poslopje, v katerem bodo osredotočeni vsi njeni uradi.

Vatikan in Rusia. Berlinski »Vorwärts« poroča, da je berlinski sovjetski poslanik po nalogu sovjetske vlade prišel pogajanja z berlinskim papeževim nuncijem, da se dogovori ta glede vpostavitvi diplomatskih odnosov med Vatikanom in sovjetsko Rusijo.

Srčni odnosi med Bolgarijo in Italijo popuščajo. Dokler je bil bolgarski vojni minister znani Vlkov, ki je podpiral tudi macedonske organizacije, je Italija vedno lahko računala na bolgarsko prijateljstvo in obratno. Zaradi domačih razmer in intervencije velesil, pa je moral kreniti zunanji minister Burov drugačno pot. Obmejni konflikti in netenje balkanske vojne žrjavice po macedonskem gibanju je presedalo zahodnim državam, ki so na Balkanu gospodarsko interesirane. Burov je pod pritiskom končno prišel pogajanja v Jugoslavijo, morala bo pa vlada tudi doma urediti razmere. Za Italijo je jasno, da pade nje vpliv na Balkanu, čim se medsebojne razmere na Balkanu samem uredi. Italija rada podpira nezadovoljne države, imperijalistična stremjenja, s pomirjenjem na Balkanu pa ti pogoji prenehajo. Zato se italijanska »Tribuna« opravičeno boji za italijanski vpliv na Balkanu.

Macdonald častni občan mesta Newyorka. Občinski svet v Newyorku je sklenil, podariti Macdonaldu častno občanstvo. Razen tega se pripravljajo največje svečanosti na čast britski misiji, ki se približuje Ameriški celini. Sicer pa bo za Macdonalda največje počaščenje v tem, če bodo Amerikanci sprejeli njegove predloge glede razorožitve. Sicer pa se govori, da so v načelu to že storili in da gre sedaj samo še za formalnosti.

Dr. Streeruwitz, bivši avstrijski zvezni kancler, prevzame predsedstvo zveznih železnic v Avstriji. Kljub redukciji ne bo trpel pomanjkanja.

»Temps«, glasilo angleških konservativcev, napada delavsko vlado, ker vpostavlja zopet normalne odnose z Rusijo. So kakor stara devica, ki bi rada, a hoče biti na vsak način posiljena.

Komunistična obstrukcija v nemškem parlamentu proti reformi zakona o podporah za brezposelne je napravila pred par dnevi mnogo hrupa. Vladi je bilo predloženih več tozadevnih načrtov, med drugimi tudi, da naj bi se splošni prispevek zvišal za 2 in pol odstotka, kar pa ni bilo sprejeto. Namerava pa se prispevek sezonskih delavcev povišati za 1 in pol odstotka. Berlinski komunisti prirejajo poulične demonstracije proti koalicijski vladi.

Na Ogrskem se pripravlja demokracija. Lord Rothermeer, angleški časopisni magnat in zagovornik Madžarov, je dal nekim madžarskim novinarjem izjave, ki so madžarske absolutistične aristokrate zelo razburile. Dejal je, da bo ves trud Ogrske za revizijo Trianonskih pogodb zaman, dokler ne bo današnjega absolutističnega režima zamenjala z demokratskim. Navajal je primer Nem-

čije, ki bi si pri zaveznikih nikdar ne mogla izposlovati takih svoboščin, če bi imela na krmilu šoviniste Hugenbergove sorte. Dočim je oficijelnim madžarskim krogom Rothermeerjeva izjava zelo neprijetna, jo pristaši demokracije z navdušenjem pozdravljajo, in že se oglašajo k temu vprašanju tudi glasovi vplivnih mož. Reformistični škof Balthazar v Debrecinu je objavil 12 točk, po katerih se naj današnji sistem spremeni. Zahteva svobodno volitev državnega predsednika, tiskovno in zborovalno svobodo in uvedbo splošne enake in tajne volilne pravice. Ministrski predsednik, grof Bethlen je na svojem gradu lnke pri sprejemu novinarjev rekel, da se bo moralo na vse to misliti, vendar se ne kaže pre nagliti in da bodo pogajanja, ki jih on vodi z ogrskimi socialnimi demokrati v kratkem privedba do sporazuma, da bodo slednji svoje inozemske zveze izkoristiti v prid državi. Radi tega se sklepa, da se bodo soc. Garamy in njegovi tovariši kmalu vrnili iz emigracije.

Iz madžarskega političnega življenja. Opozicijski poslanec Fabjan je imel v Ujpastu shod. In kadar je govornik imenoval ministrskega predsednika, so poslušalci vzklicali »fuj!«. Navzoči komisar je zapretil, da razpusti shod, če ne neha žaliti ministrskega predsednika. Nato je poslanec Fabjan stavil predlog, naj vsi mislijo »fuj!«, a vzklíkajo naj »Eljen!«. In tako je tudi bilo. — Če ni resnično, je dobro izmišljeno.

Madžarska in Bolgarska se pritožujeta, da ne moreta plačevati reparacij. Madžarska živi od svojih kapitalov in inozemskih posojil. Predvsem zahtevata glede reparacij tudi dogovor z Avstrijo in Malo antanto.

Odprava potnih vizov na Madžarsko. Ogrska vlada namerava odpraviti potne vize za vse tiste inozemce, katerih dežele ga tudi odpravijo. Viza bodo izdajali potem kar policijski organi na meji. — Odprava vizov je že res nujna potreba, ker bi se s tem silno olajšal promet med državami.

Predsednik deželnega sodišča v Stettinu izginil. Predsednik deželnega sodišča v Stettinu 71 letni justični svetnik Hoerich, ki je bil izboren lovec, je odšel v pondeljek na lov, pa se še ni vrnil. To je v kratkem drugi slučaj. Pred nekoliko tedni je na enak način izginil direktor berlinskega višjega sodišča, Bombe. Sum pada na organizacijo tajnih morilcev.

Trocki ne sme v Rusijo. Ruska vlada ne dovoli Trockemu povratka v Rusijo. Zato mu je turška vlada podaljšala dovoljenje za bivanje v Turčiji za šest mesecev.

Novi italijanski fašistični svet v Italiji bo štel 20 članov. Tako so

Bratko Kreft:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

140

Mahala sta drug drugemu z roko, dokler ni izginil vlak za ovinkom.

Leo je stopil v bližnjo kavarno na črno kavo. Še uro in pol je bilo časa do mature. Čutil se je utrujenega. Tri noči ni prav spal, še bolj pa je bil utrujen od lepih trenutkov romanja. Dve črni kavi je popil, da si zbistri živce. Doma se je ves truden vrgel na posteljo in naročil bratu, da ga točno ob pol sedmih zbudi, če bi zaspal. To je bila njegova sreča, zakaj, oči so se mu kar same zaprle in zaspal bi, da ga ni brat zbudil. Poplahlil se je z mrzlo vodo in urnih nog se je napotil k maturi. Nihče ni vedel, kje je bil, nihče niti slutil ni, odkod tako blede lica in nepospane uči, ki so se skrbno skrivale za naočniki. . . . Sam s svojo skrivnostjo je sedel na odkazani prostor in pismena matura se je začela.

Inšpekcijo je imel profesor Moravec.

»Kaj nameravaš ti?«

»Hah! V bogoslovje. Kam drugam? Mati me je določila za bogoslovje, za gospoda in jaz nimam več toliko poguma, da bi se temu uprl. Izčrpan sem od vseh teh dušnih borb, ki se mi zde danes popolnoma brezplodne. . . . Vstopil bom v bogoslovje, če tudi vem, da nimam poklica. Rad bi na univerzo. Toda kdo me bo podpiral? Nikjer nisem dobro zapisan. . . . Pri klerikalcih sem ves čas ro-

govilil. Da pa bi šel milosti prosit drugam, da bi se mi zgodilo kot Mamksimu. . . . hah, raje v bogoslovje.«

Bridke so bile te besede in Franček je imel od zatajenih solz svetle oči. . . .

»Tudi ti si tolkel z glavo ob steno in si je iztolkel. Praviš, da si izgubil vero v boga? Čudiš se Petku, s kako mirnostjo lahko brez njega živi. . . . To vse pride tako samo od sebe v današnjih časih. Tudi ti znaš še daleč priti. Šel boš na Dunaj ali v Pariz. Marsikaj se doživi tam in se tudi na marsikaj pozabi. Kaj pravi Sonja k temu? No, no, prizanesi, potrpi, zakaj bi se ne pogovarjala enkrat tudi o tem? Trdno sem prepričan, da si doživel v tem letu marsikaj lepega, ampak tvoja misel je zmotna. Bele ljubezni ni. . . . hah. . . . ljubezen je rdeča, krvava kot gartroža, krvava kot smo krvavi vsi. Še mene si zapeljal, da sem tako misli o dekletih. Pa so vsa drugačna. Matjaž ti je povedal sicer robato, a resnično. Kadar človek ljubi dekle, si ga tudi požel, dragi moj! To je vse in zato išči lepote v tem.«

Z muku je prenašal Leo Frančkov besede. »Še ne morem. . . . in do Sonje ne bom mogel nikoli spremeniti svojih misli.«

»Potem bosta šla narazen in bosta drug drugemu samo spomin mladega sna. . . . O, koliko je spet novih vprašanj v človeku! Sedaj smo »maturi«, zreli smo, ker imamo maturo, ker smo odgovorili mehaničnim vprašanjem profesorjev, duše pa so nam prazne kakor nikoli. Če bi človek imel moči, ubil bi se, ubil iz strahu pred to praznoto. In kaj boš storil ti, ki si brez svoje vere ni si mogel predstavljati življenja?«

»Nekako bo že. . . .« To je bila popolna kapitulacija. Leo se je sicer smejal, ker sta se mirno razgovarjala, toda ko se je spomnil, kako odločno je nastopil v šoli zoper dr. Kramarja, kako ga je ranil pred zadnjo spovedjo, je čutil, da gre z njim navzdol. Pred mesecem se je z vso odločnostjo napotil k dr. Kramarju. Že v šoli sta se zmenila za sestanek. »Ne bi rad, da bi se v nesporazumljenju razšla,« mu je dejal Leo in profesor je dostavil: »Tudi jaz sem že imel namero poklicati vas k sebi. Pridite danes eno uro pred spovedjo na moje stanovanje!« In Leo je šel, da brani sebe in svojo vero. Šel je zato, da mu raztolmači, zakaj ne more več ne k spovedi in ne k obhajilu. Evangelj je za vsak slučaj vzel seboj. Dr. Kramar ga je dobrodušno sprejel in Leo mu je začel pripovedovati, kako je prvič podvomil v cerkvene obrede. V četrtem razredu ljudske šole se je med potjo do cerkve ustavil v sosedni trgovini. Trgovka mu je ponudila dva keksa in Leo jih je zavžil. Nato je šel o obhajilu, zato, ker se je bolj bal kateheta in očeta kot boga. . . . Pričakoval je, da se bo zgodilo z njim nekaj posebnega. Pa se ni nič. Vse katehetove groženje iz pridig so splahnele. Vsaj za tisti dan. Nato je prišla vojna in nič več ni mislil na svoj greh. Prevrat, sokolstvo itd., vse je izpovedal. Kako je v brivnici začel misliti na boga, kako je prebiral evangelije. . . . Zato ne veruje v Krista-boga, ampak samo v Krista-človeka. Tudi v poveljevanje papeža ne veruje, ne v cerkvene obrede. . . . v nekaj, kar je nad nami vsemi, samo v to veruje. . . . Citiral je evangelije, Tolstoja je citiral, toda profesor veronauka ni znal odgovoriti. Osupnil ga je verski racionalizem svojega učenca.

sklenili 30. septembra t. l. Tvorili ga bodo: Quadrumviri (četvorica, ki je vodila zasedbo Rima), najvažnejši ministri, strankin tajnik, predsednika obeh zbornic, predsednik italijanske akademije in predsednika delodajalske in delojemalske zveze, prejšnji strankini tajniki in še nekaj odličnejših oseb. — To bo nova oblika fašistične stranke, katere vodstvo bo omejeno na najožji krog in naravnost v rokah vlade.

Francoski politik Clemenceau je nevarno obolel. Lev, kakor ga imenujejo, je že star devetdeset let.

Egiptovska vlada je odstopila. Henderson je rekel na kongresu delavske stranke, da slede odstopu vlade volitve in angleška vlada sprejme vsakršen parlament, ki ga narod izvoli. Diference med obema strankama se bodo dale poravnati.

O veliki Ljubljani. O veliki Ljubljani sedaj oprezno molče vsi, ki bi lahko kaj povedali. Mi smo že zadnjič povdarili prednosti velike občine pred majhnimi občinami, ki so zlasti za delavske kraje, pa tudi za uradniška in malomeščanska mesta v socialno-političnem oziru silno velikega pomena. Dunajska občina bi nikdar ne bila izvedla velikanskih socialno-političnih ustanov, če ne bi bila velika občina. Na stališču velikih občin so že pred leti stali dunajski krščanski socialci, tembolj pa morajo zagovarjati velike občine vsi naprednejši elementi. Vprašanje je v Ljubljani iznova izproženo, da bo na bodoči občinski seji tudi ljubljanski občinski svet izpregovoril odkrito besedo k temu vprašanju.

S pirotске konference. Pogajanja med Jugoslavijo in Bolgarijo so

v toliko uspela, da se je sklenil začasni pravilnik o dvolastnikih, ko je posestnikih, ki imajo v obeh državah svojo posest. S tem je priprava za nadaljna pogajanja zaključena.

Koliko prebivalcev šteje Beograd. Beograd šteje 226.289 prebivalcev. Od teh je 186.607 Srbov, 9432 Rusov, 9329 Nemcev, 5334 Slovencev, 4980 Madžarov, 2332 Čehov, 1147 Rumunov, 7443 Židov, 877 Arnavtov, 494 Francozov, 414 Grkov, 337 Italijanov in 126 Angležev. Hrvati so vračunani kot Srbovrvtati.

Zadružna liga v sporazumu z Zvezo gospodarskih zadrug v Ljubljani bo od 1. novembra tek. leta dalje razpolaga z referenti o sledečih predmetih: 1. Zgodovina zadružnega gibanja; 2. sodobno stanje zadružništva; 3. o kreditnem zadružništvu; 4. bodoče smeri v zadružništvu; 5. o obstoječem zadružnem zakonu in težnjah za unifikacijo zadružne zakonodaje; 6. važnost stavbnih zadrug. — Zadruga in organizacije, ki bi želele kako predavanje, naj se obrnejo na Zvezo gospodarskih zadrug v Ljubljani, Miklošičeva c. 13. — Stroške predavanj nosijo naročniki.

Zveza gospodarskih zadrug r. z. z o. z. v Ljubljani priredi v sporazumu z Zadružno ligo 4-mesečni večerni zadružni tečaj za 15—20 delavcev in delavk. Vršil se bo od 6. do 10. zvečer v Ljubljani. — Razpored: 1. Zadružna zakonodaja in zakonodaja, ki je z zadružništvom v zvezi; 2. Razvoj zadružništva; 3. Knjižvodstvo; 4. Korespondenca; 5. Praktično delo v zadrugah; 6. Računstvo. Prijaviti se je do 20. oktobra t. l.

Svetlobarvni damski čevlji postanejo kmalu zamazani in nerabni — zato hitro sveže prebarvati z znano »Vilbra« barvo za usnje.

Obsodba mariborskega muškateleca.

Katehet gimnazije Rezman in mestni občinski svetnik kaplan Hrastelj. — Revizija Podpornega društva pred sodiščem.

Muškatelc je priznana dobra vrsta vina s posebnim okusom. Vinski bratci muškateleca povsod radi pijejo, ker je tudi sladak. V Mariboru so duhovniki pred par leti ustanovili »Stajersko vinarsko zadrugo«, kjer pa so začeli že leta 1927 fabricirati kar v kleti »Muškateleca« in ga prodajati gostilničarjem, ker ga v mariborski okolici ne priraste toliko, kolikor ga Mariborčani popijejo. Trgovina je šla izvrstno, ljudje so se kar trgali za muškateleca, ker je bil tudi zelo poceni.

V vodstvu zadruga so bili uradniki, nekaj posestnikov, pa tudi dva duhovnika, mestni občinski svetnik in kaplan Franc Hrastelj ter gimnazijski katehet Alojzij Rezman. Predsednik je bil vinogradni strokovnjak in še nedavno visoko odlikovan veleposestnik Robert Košar od sv. Bolfenka. Ampak, enkrat pride vse na dan. Tudi ta muškatelec, katerega so delali iz sladkorja, špirta, bezga in slabšega vina, je prišel pred par meseci na ušesa okrajnega sodišča, ki je meseca maja obsodilo vse odbornike katoliške vinarske zadruga na razne denarne kazni radi prevara, ker so umetno pridelovali v meljski kleti muškato vino.

Proti tej obsodbi so se vsi obsojeni: kletar Ivan Gerlič, Franc Kovačič, katehet Alojzij Rezman, posestnik Ivan Lorbek, kaplan Franc Hrastelj in veleposestnik Robert Košar, pritožili na okrožno sodišče, kjer se je vršila v četrtek vzklicna razprava. Obtoženi so se zagovarjali predvsem s tem, da bivši uradniki zadruga, Milki Pihlerjevi, ki jih je izdala in pustila preiskati narejeni muškatelec, baje ni verjeti. Zagovarjali so obtožene trije odvetniki: dr. Štor, dr. Bučar in dr. Veble. Milko Pihlerjevo, ki je zahtevala tudi povračilo denarja za plačano preiskavo, pa je zastopal dr. Reisman, ki je povdaril, da obdolženi sicer lahko blatijo čast svoje bivše uradnice, kakor je to storil posebno kaplan Franc Hrastelj, ne morejo pa spraviti na noben način s sveta onega bezga in špirta, ki se je še meseca julija 1928 nahajal v zadružni kleti in je njihov kletar Gerlič sam priznal, da je prejšnje leto 1927 popravljval muškato vino z bezgom in špiritom.

Na razgovor pa je prišla med to razpravo tudi

revizija železničarskega Podpornega društva.

Zagovornik dr. Veble je namreč začel praviti, kako je sodni zvedenec g. Trošt sedaj revidiral denarne knjige, ki jih je vodila Milka Pihlerjeva in da bo ta preiskava prinesla na dan rafinirane mahinacije. Dr. Reisman pa je na to takoj energično pred sodnim dvorom opozoril na neko drugo revizijo, katero je tudi po naročilu oblasti vodil sodni zvedenec in revizor g. Trošt, pa so ga po trimesečnem revidiranju naenkrat odstavili in imenovali drugega revizorja, gosp. Barleta. Če je torej bilo v tem slučaju dopustno in potrebno, da je za gosp. Troštom še eden revidiral, si bo smela nedvomno tudi gospa Pihlerjeva zahtevati še drugega revizorja, ako se ji bo to zdelo potrebno. **Revizija, ki sta jo izvedla gg. Trošt in Barle, je stala prizadeto humanitarno železničarsko društvo kar okrog 25.000 Din.** (Zastopnik dr. Reisman je pri tem mislil na revizijo pri razpuščenem Podpornem društvu železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru ter je izzvala njegova tozadevna konstatacija obče začudenje v sodni dvorani. Op. poročevalca.)

Sodni dvor se je nato skoro celo uro posvetoval ter končno izrekel s o d b o, da se vse pritožbe obsojenih odbornikov katoliške vinarske zadruga zavračajo in ostane pri kazni, ki jo je izreklo okrajno sodišče, kjer so prejeli: Ivan Gerlič 600 Din oz. 3 dni zavora, Franc Kovačič 300 Din oz. 3 dni zavora, Katehet Rezman 300 Din oz. 3 dni, posestnik Lorbek 2000 Din oz. 4 dni, kaplan Hrastelj 1500 Din oz. 4 dni, veleposestnik Košar 3000 Din oz. 6 dni zavora. Ta sodba je končnoveljajna, ker proti njej ni več možna pritožba.

Obsodba je porazno vplivala na številne prijatelje obtoženih, ki so prišli poslušat razpravo. Že popoldne pa se je po mestu govorilo, da je Veliki župan namignil obč. svetniku kaplanu Hrastelju, naj se prostovoljno odreče mandatu v mestnem občinskem svetu. Ako gosp. Hrastelj ne bo odložil te časti, je pričakovati, da ga bo Veliki župan razrešil z ozirom

na gornjo obsodbo, kakor bivše občinske svetnike Jelena, Bahuna in Eržena.

Kultura.

Proslava desetletnice mariborskega gledališča.

(Prvi večer.)

Proslava desetletnice obstoja slovenskega gledališča v Mariboru se je začela 1. oktobra s programom, ki je bil slabo sestavljen in popolnoma nesodoben. Ta večer so vrzili 2. dejanje Vojnovičeve »Smrti majke Jugovičeve«, 4. dejanje Župančičeve »Veronike Deseniške« in zadnje dejanje Jurčičevega »Tugomera«. — Brezdvomno je Vojnovič doslej najboljši srbskohrvatski dramatik, prav tako gotovo pa je tudi, da je »Smrt majke Jugovičeve« njegovo najslabše dramsko delo. Snov zanj je povzel pisatelj iz srbskega narodnega epa, ki ga vsakdo z užitkom čita, čigar dramatizacija pa je nad vse kočljiva zadeva. Pri čitanju epa čitatelj podoživlja dejanje, pri gledanju oderskega komada pa gledalec sodoživlja — in ravno radi tega zakona mora »Smrt majke Jugovičeve« danes pred zelo publiko propasti. Postava majke Jugovičeve je tako nenaravna, tako nematerinska in težko verjetna, da je vsako sodoživljanje z njo nemogoče. Komad je morda ogrel pred letom 1918., danes vpliva na nas hladno, celo odbijajoče. Postalni smo vse bolj človeški! — Še nesrečnejšo roko pa je imela uprava oziroma njeni svetovalci ko so postavili na oder Jurčičevega »Tugomera«. Jurčič ni dramatik; »Tugomera« je napisal v dobi, ko je dušil avstrijske narode nemški liberalni režim. Za tisto dobo je bil komad revolucionarni čin, v današnji dobi pa, ko streme vsi najboljši duhovi po izmirjenju med narodni, pomenja uprizoritev tega komada, ki je poln psovka na sosede — s katerimi živimo nota bene v čisto dobrih političnih odnosih — plusk v obraz vsem modernim načelom. Izgovor, da je bilo mariborsko gledališče pred desetimi leti odprto s »Tugomero«, je jalov. Tudi meščanska publika, ki še danes zajemlje iz sličnih del dnevnega gesla, je sprejela komad hladno. — Med obema komadoma, ki nas nista mogla zadovoljiti, nam je bila Župančičeva »Veronika Deseniška« oddih.

Pri naštevavanju igralcev naj se omejim to pot samo na one, ki so vtisnili večeru svoj značaj! Kot gosta sta nastopila Podgorska, ki je izvanredno dobro podala težko vlogo Angelijske in Zorislave, ter Nučič (Damjan in Tugomer). Po letih smo zopet pozdravili Dragutinovičeva, ki je zadovoljila z majko, dočim je bila v Vrzi manj posrečena.

Nova literatura. V našem listu smo čitatelje že večkrat opozorili na to edino resnapredno jugoslovansko revijo. Pred kratkim je izšla 9. številka, ki je posvečena v glavnem Afriki. V uvodnem eseju nam podaja T. Fjodin sicer kratko, a zanimivo in s temperamentom pisano kulturno in socialno sliko tega kontinenta, nakar sledita dve zamorski narodni pesmi iz centralne Afrike, Kurt Kersten poroča o zamorskem teatru, ki prikazuje težko življenje črne rase, ki nikdar ne pozablja, da je zaničevana; zato je vsa njena umetnost močno socialna. Izmed ostalih člankov naj omenimo esej dr. Maksa Hodanna, ki nas seznaja z znamenitim raziskovalcem seksualnega polja, z dr. M. Hirschfeldom. Jožef Rybak nam govori o mladi Slovaški, Byhall poroča o umrlem socialnem slikarju Zilleju, Fred Steiner o japonskem filmu, dr. K. L. Stojčič podaja zanimivo kritiko sodobnih gledaliških komadov; istotako zanimiv je tudi članek Bihe, ki nam govori o pionirju moderne nemške reportaže, o Arturju Holčičerju.

Izmed književnih prispevkov obsega številka sliko iz vojne »Izumrli lazareti« (Klaus Neukrantz) in Fodora »Ispos Avusa«.

Številko krase mnoge uspele slike (Steinela, Mele Muter, Otta Dix in Postružnika) ter nekateri portreti.

»Nova literatura« propagira proletarsko umetnost in je zagovornica proletarskih teženj. Toplo jo priporočamo vsem intelektualcem in tudi delavstvu, ki se zanima za lastno književnost. Naroča se: Nolit, Beograd. Cara Uroša 15. — Talpa.

Delavski oder »Svobode« v Ljubljani je spet začel z rednim delovanjem. V ponedeljek, dne 30. septembra je bila prva aranžirana vaja za »Vstajenje«. Pred vajo je bil članski sestanek, na katerem je govoril režiser Bratko Kreft o reorganizaciji odra, o nujni disciplini in vestnosti vseh sodelujočih. Stremljenje Delavskega odra je umetniško poglobiti svoje delo, skušati se bo izogibati vsakega grobega diletantizma. Predvsem se bo pazilo na pravilno izgovarjavo in na umetniško zgraditev likov. Sestavil se je sledeči upravni odbor: Umetniško vodstvo B. Kreft, upravnik Petre, blagajničarka V. Lenasičeva, tajnik Bojc, Predsednik ostane Skuk. Ker potrebujemo še vedno igralcev, prosimo, da se prigrasite k sodelovanju. Vaje so v ponedeljek, sredo in petek. — Uprava.

Vestnik »Svobode«.

Plesne vaje SK. »Svobode« se bodo vršile vsako soboto od 20. do 24. ure v dvorani Delavske zbornice. Otvoritvena plesna vaja v soboto, dne 5. oktobra.

JEDILNO ORODJE

v srebru, alpaka srebro, alpaka v največji izbiri!

Samo prvovrstno blago!

6 žlič, vilic, nožev, kavinih žlic la alpaka s pisanim jamstvom, najmodernejše fasone samo **Din 325°.**

6 kavinih žlič z etuijem samo

Din 65°.

1 otroško jedilno orodje sestoji iz noža, vilic, žlice in kavine žlice samo

Din 97°.

Urar in juvelir

M. Jger^{iev} sin

Maribor

Gosposka ulica šte. 15

Prodaja na obroke

Maribor.

Veliko »zanimanje« in »skrb« kažejo za ubogo paro mariborski dnevniki oziroma večerniki. To ni nič novega več, ako prihajajo meščanski časopisi z dolgotrajnimi ter globoko zasnovanimi članki socialne vsebine, ki na prvi pogled izgledajo kot, da bi jih bil napisal najhujši marksist. Ti poročevalci so mojstri, ki se zavedajo, kaj čas zahteva od njih... Stanovanjsko bedo ter uboštvo poznajo tako dobro, kot zadnji proletarec in kaj bi potrebovali še delavskega časopisja, ko nam pa vse ono kar reveža tišči in tare, znajo ti meščanski listi tako drastično opisovati. Da, »Večernik« je prinesel dolge stolpce o pomanjkanju stanovanj v Mariboru, o predstoječi hudi zimi, o nezadostni preskrbi mestnih revežev itd. Pravi, da je okoli 300 prošenj za zasilna stanovanja, med tem pa jih bo zgrajenih samo 64 in upravni odbor še ni odločil, kdo od teh 300 bo stanovanje dobil, ker da je izbira zelo težka. Pisec ve tudi, kako se godi nesrečnim prebivalcem v dragonskih hlevih ter Dankovih barakah. Ti, ki se ne morejo več omenjenih stanovanj iznebiti, to se pravi, da bi prišli do boljnih, bi potrebovali kurivo, katerega si v največ slučajih ne morejo sami nabaviti. V teh stanovanjih je lani visel led po stenah in ubogi otročiči so zmrzovali. Članekar se vpraša, kaj bo z mestnimi ubošci, katere bi tudi bilo treba preskrbeti z najpotrebnejšim za zimo. — To je vse silno lepo od teh ljudi, ki poznajo natanko socialne razmere našega mesta in po njih pisavi bi človek sklepal, da bi oni radi, če bi mogli, nekaj ukrenili za ublaženje velike ter neznosne bede. Toda človek nikar se ne moti! V občinskem svetu so sedeli in deloma še sedijo ljudje, ki imajo popolen vpliv na pisavo omenjenih listov, ki pa z doslednostjo trdovratno negirajo, ne le stanovanjsko ampak bedo v obče ter odgovarjajo delavskim zastopnikom, da ni tako hudo in da ti slednji uganjajo demagogijo, kadar vse ono navajajo o čem pišejo njihovi lastni organi. Eden teh gospodov se je že pred več kot dvema leti izjavil za čimprejšnjo odpravo zaščite stanovanjskih najemnikov, češ, da bo potem stanovanj dovolj in ko mu je delavski zastopnik predložil tisti strašen položaj, ki bo nastal, ko bo zaščita nehala, se je gospod odrezal takole: »Tisto hudo, o katerem Vi govorite, bo trajalo k večjemu kake tri mesece in potem se bo vse lepo zranžiralo.« Trd boj so vodili zlasti

letos delavski zastopniki za zgradbo tistih 64 stanovanj in sicer baš proti tistim ljudem, katerih glasila sedaj jadikujejo nad stanovanjsko ter splošno bedo. In ravno radi te borbe tudi, je en del delavskih zastopnikov izgubilo mandate v občinskem svetu. Da, to je dvojna igra: v lastnem časopisu naročati dolge socialno poravnane članke, ob enem pa na merodajnih mestih bedo hrabro ter pogumno tajiti. Človek bi mislil, da v dvajsetem stoletju kaj takega sploh ni mogoče.

Seja občinskega sveta. Prihodnja seja občinskega sveta mariborskega se bo vršila v četrtek, dne 10. t. m., ob 18. (6.) uri.

Nad 300 deložirancev, oziroma brezstanovanjcev, je prosilo za zasilna stanovanja pri mestni občini mariborski. Pred par dnevi so mestni četje delili novo sezidana zasilna stanovanja, katerih je bilo samo 62, vsled česar je izpadlo ostalo število prosilcev. Prosilci iz okolice pa pri razdelitvi sploh niso bili upoštevani, ker se je mestna občina postavila na stališče, da mora ona skrbeti pred vsem za svoje lastne deložirance. To ogromno število prosilcev za stanovanja, ki pa se redno množi, čim bolj se bliža 1. november, pa prikazuje, kako neobhodno potrebno je, da se stanovanjski zakon podaljša ter da se merodajni krogi bavijo nujno z zidavo novih zasilnih stanovanj.

Beli Maribor. Nič manj ponosni kot so Ljubljanci na svojo belo Ljubljano, smo lahko zadnje čase tudi Mariborčani, kajti pri nas niso bele samo ceste, temveč tudi hiše ter sploh vse, kar se v bližini cest nahaja, od debelih plasti prahu. Mestni gradbeni urad pa menda čaka, da bo zapadel sneg, ter zopet pobelil mesto, da ne zgubi imena beli Maribor. Za to pridobitev gre gradbenemu uradu posebna zasluga, ker je odpravil škropljenje cest, kar je menda pri nas nepotrebno, ker je Maribor mali Meran, tako vsaj pravijo nevoščljivi Ljubljanci.

Predsednik Zveze gostilničarskih zadrug odstopil. Dosedanji predsednik Zveze gostilničarskih zadrug, gospod Andrej Oset, je odstopil in je vodstvo Zveze začasno prevzel podpredsednik Holc Matija.

O ostravskem pevskega zboru, ki priredi, kakor znano, dne 8. oktobra v Mariboru v dvorani »Union« koncert, je poročal list »Straž socia-

listu« od dne 21. marca 1926: »Zbor je odlično discipliniran in zna s svojim glasovnim materialom ekonomično in primerno gospodariti. Njegova pevska uvežbanost ne dokazuje le trdne in spretno roke dirigentove, nego tudi vztrajno marljivost, dobro voljo in pošteno strem-ljenje zborovih članov.« Prijatelji pelja torej naj ne zamudijo umetnostnega užitka, ki se sme pričakovati.

Del. pevsko društvo »Frohsinn«, Maribor priredi v nedeljo, dne 6. oktobra 1929 na Anderlevem vrtu in v vseh gostilniških prostorih v Radvanju vinsko trgatev s plesom ob sodelovanju Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev. — Kapelnik gosp. Max Schönher. Petje: pevo-vodja gosp. Anton Neralič. Začetek ob 15. uri, konec ob 22. uri. Vstopni-na 3 Din. V slučaju izrečno slabega vremena se vrši prireditev naslednjo lepo nedeljo.

DETOLJUB, MARIBOR.

Sobota, 5. 10.: Igranje, pevska vaja, razgovor otrok. Napovedani roditeljski večer je preložen na 12. oktobra ob 19. uri. Nedelja, 6. 10.: Poset Felberjevega otoka. Odhod ob 14. uri od Ruške ceste. Pitno posodo seboj vzeti.

Sreda, 9. 10.: Ob 19. uri seja.

PRIJATELJ PRIRODE, MARIBOR.

Nedelja, 6. 10.: Izlet v Fram čez Habakuk. Odhod ob 7. uri od vogla Frankopanske ceste in Stritarjeve ulice.

Celje.

Naznanilo. Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem prevzel mesto poslovođje (mizarskega mojstra) pri I. Celjski mizarski zadrugi r. z. z o. z. v Celju, obratovališče Gaberje 52. Izvrševalo se bo vsa v mizarsko stroko spadajoča dela, stavbe vseh vrst natančno po načrtu, nadalje bomo imeli stalno v zalogi mrtvaške krste in priprave, kakor tudi razna pohištva in vse ostale lesne izdelke. Dela se bodo izvrševala točno po naročilu in zmernih cenah. Za cenjena naročila se priporočamo. Jurič Franjo, mizarski poslovođja.

Senovo pri Rajhenburgu.

V nedeljo, dne 29. septembra se je pri nas vršila svečana otvoritev osnovne šole, ki je bila temu okolišču potrebna, kakor ribi voda. Otvoritvi se je udeležilo srednje število ljudstva. Razen domačih korporacij se je udeležilo otvoritev Sokoli, šolske in civilne oblasti itd. Čitatelji našega

časopisa se sigurno še spominjajo našega pisanja o šoli na Senovem, zato se zastopniki delavstva niso mogli iz principa oficijelno udeležiti otvoritve nove šole. Mi pozdravljamo ta pomemben napredek in se pristrčno veselimo, kajti smo vedno in povsod poborniki napredka, kljub temu da nam gotovi načini napredka ideološki povsem ne ugajajo. Ob tej priliki mislimo, da bodo razni gospodje, ako si bodo hooteli pridobiti simpatije delavstva, pač morali opustiti prezir onih, ki faktično — vstrajajo!

»Audiator et altera pars!«

Svobodašem in drugim! II. rudarska skupina je sprejela od znane tt. muzikalij L. Bardelli, Trst, kapelo, sestoječo iz 26 instrumentov in s tem ustanovila Delavsko godbo na pihala. Prosimo vse, ki se počutijo v posluhu zmožnim, da se prijavijo v Delavskem domu radi sprejema ali pa pri kapelniku Kralju. Mi kličemo! Izobrazba ljudstva pomenja moč ljudstva! zato v kulturno organizacijo do zadnjega.

Zahvala. Podpisani Franc Medvešek, član zadruge Delavski dom, se tem potom zahvaljujem omenjeni drugi, ki mi je priskočila v nesreči preminule žene v pomoč in apeliram na delavstvo, da se oklene svoje zadruge, ki je res last skupnosti in pripomore s tem ustvarjati, boljše bodočnost sebi in poznejšim rodovom. Franc Medvešek, I. r.

Šport.

Zveza delavskih kolesarskih društev, centrala Maribor, je priredila v nedeljo, dne 29. septembra na progi Maribor—Fala prvenstveno klubovo dirko v treh skupinah in sicer: I. skupina senjorji 30 km s sledečim rezultatom: 1. Klubov prvak, Ledinšek Fric je došel na cilj v 58.55 minutah. 2. Zolger Jurij v 58.56 minutah. 3. Spindler Vilko v 1 uri 6 min. II. skupina člani 15 km: 1. Šnuderl Josip 33.20 minut. 2. Stolz Ivan 35 min. 3. Danko Ivan 35.50 min. 4. Vampl Jakob 36 min. III. skupina članic 10 km: 1. Haberl Pavla 23 minut. 2. Uršič Adela 28 min. 3. Germovšek Lojzka 31 min.

SK. »Svoboda«, Ljubljana : SK. »Ilirija« 2 : 5 (0 : 2). V nedeljo, dne 30. septembra se je vršila prvenstvena tekma med imenovanimi kluboma. Pri tej tekmi je naša »Svoboda« dokazala, da je popolnoma zasluzila prehod v I. razred LNP.a, kajti to igro, katero je »Svoboda« pokazala v tej

tekmi, je bilt izborna in bi bil rezultat tudi lahko boraten, da bi bil sodnik g. Ahčan zlasti v drugem polčasu objektivni in da ne bi igralec »Svobode«, Batič, poslal v lastno mrežo dve žogi. Igra je v nekaterih fazah sličila »derby-b« Ljubljane, kajti zmaga je visela do konca igre v zraku. »Svoboda« je prevedla igro, katera je bila nad vse pričakovanje lepa in koristna. Ze leta nismo videli take igre pri njej.

Studenci pri Mariboru.

Društvena dirka za prvenstvo! Prvo delavsko kolesarsko društvo, podružnica Studenci, priredi v nedeljo, dne 6. oktobra, dirko na progi Maribor—Fala—Maribor. Proga 30 kilometrov. Start in cilj na Koroški cesti, kilometrski steber št. 1 ob 10. uri dopoldne.

VINSKO TRGATEV.

V soboto, dne 12. oktobra, priredi »Prvo delavsko kolesarsko društvo, podružnica Studenci« veliko vinsko trgatev v gostilni Senica. Začetek ob 7. uri zvečer. Za dobro zabavo je preskrbljeno.

Pevski odsek »Svoboda« v Mariboru priredi svojo letošnjo

vinsko trgatev

dne 6. oktobra 1929 v gostilni »Lovski dom« v Krčevini. Začetek ob 15. uri. Vstopnina v preproadi 3 Din, pri blagajni 4 Din. Na sporedu so tudi pevske točke. Prijatelje in znance uljudno vabimo na obisk. Odbor.

VABILO

na

ustanovni občni zbor Štajerske hranil. in posojilne zadruge r. z. z o. z. v Mariboru,

ki se vrši dne 12. oktobra ob 6. uri zvečer v prostorih Ljudske tiskarne v Mariboru.

Dnevni red:

1. Poročilo pripravljalnega odbora.
2. Čitanje pravil.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.

Pripravljalni odbor.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem dobil ravnokar 1 vagon

dalmatinskega vina

katega bom točil po Din 10.— liter, čez ulico Din 9.—. Ob sobotah in nedeljah koncert

Za obilen obisk se priporoča

Restavracija, Vetrinjski dvor« Maribor, Vetrinjska ulica 24 — **Hinko Kosler**

KRASNE NOVOSTI

damskih jesenskih in zimskih klobukov
priporoča modistinja

M. JAHN / MARIBOR
STOLNA ULICA ŠT. 2

Popravila se izvršujejo hitro in točno!

TOVARNIŠKA ZALOGA PERILA IN PLETENIN

VOLNENI TELOVNIKI, PULOVERJI
ITD. NAJVEČJA IZBIRA IZREDNO
NIZKE CENE. — SAMOVEZNICE,
OBLEKE, ČEVLJI IN KLOBUKI.

J. KARNIČNIK, GLAVNI TRG 11

Eksportna hiša „LUNA“

Maribor, Aleksandrova cesta 19

Najboljša in najcenejša nakupovalnica vseh potrebščin. Otroške nogavice od Din 5.— naprej, moške nogavice od Din 5.— naprej, ženske nogavice od Din 7.— naprej, ženske nogavice s svilenim robom od Din 12.— naprej, prima flor nogavice od Din 17.— naprej. Čipke in kleklan-predmeti meter od Din 1.— naprej.

Šolarski nahrbtniki od Din 18.— naprej, šolarske torbice iz najboljšega povoščenega platna po Din 35.—, šolske mape iz dobrega usnja po Din 65.—, peresniki od Din 3.50 naprej, jopiči za šolarje iz čiste volne od Din 48.— naprej, pletene obleke lastnega izdelka od Din 100.— naprej. Telovadni čevlji vseh velikosti, kakor tudi sandale, otroški čevlji in vseh vrst sobnih čevljev.

Lastna predtiskarija

kakor tudi vsakovrstna preja za vezenje.

Naročajte in širite „Del. Politiko“!

I. Mariborska delavska pekarna

naznanja cenj. občinstvu, da je

otvorila podružnico

(zraven gostilne „Pri lokomotivi“)

Maribor, Frankopanova ulica 39

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z O. Z.

Sprejema branilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 2.50 D

NAČELSTVO.

Delavke in delavci!

Kupujte samo pri
tvrdkah, ki ogla-
sujejo v „Delav-
ski Politiki“! ...

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni
izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa
društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20